

Informace ze zdravotnictví Středočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha
6.5.2004

2

Hospodářské výsledky vybraných zdravotnických zařízení Středočeského kraje za rok 2003

Zdrojem použitých dat v předkládané informaci jsou údaje o nákladech, výnosech a s nimi souvisejícím hospodářském výsledku vybraných zdravotnických zařízení Středočeského kraje, které jsou samostatnými právními subjekty, vedou podvojný účetnictví a byly vybrány bez ohledu na jejich zřizovatele. Do vykazování ekonomických dat byly zahrnuty všechny nemocnice, samostatné léčebny pro dlouhodobě nemocné a odborné léčebné ústavy, dále všechny lázeňské léčebny a Územní středisko záchranné služby Středočeského kraje. Pro značnou různorodost a relativně menší ekonomickou váhu ve zdravotnictví Středočeského kraje nebyly do této informace zahrnuty údaje o hospodaření za skupinu ostatních vybraných zařízení (dětské domovy, instituty a odborné ústavy kromě léčebných, vybraná zařízení ambulantní péče), poskytujících Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR ekonomická data. Naopak, hospodářské výsledky nemocnic vzhledem k jejich ekonomické důležitosti jsou podrobněji zpracovány v samostatné kapitole této informace a doplněny analýzou jejich pohledávek a závazků.

Ekonomické výsledky podle druhu zdravotnických zařízení v roce 2003

Druh zařízení	Počet vybraných zařízení v kraji	Hospodářský výsledek (tis. Kč)			Výnosy v Kč na 100 Kč nákladů
		náklady celkem	výnosy celkem	rozdíl (výnosy-náklady)	
Nemocnice	26	5 633 692	5 679 287	45 595	100,81
Léčebny pro dlouhodobě nemocné	4	162 643	173 435	10 792	106,64
Odborné léčebné ústavy	8	549 039	558 156	9 117	101,66
Lázeňské léčebny	3	220 440	266 234	45 794	120,77
Územní střed. záchr. služby Středoč. kraje	1	314 037	309 896	-4 141	98,68

Z hodnocených skupin zdravotnických zařízení se jedině záchranné službě nepodařilo v roce 2003 dosáhnout kladného hospodářského výsledku, i když dosažená ztráta je nižší než v předchozím roce. Ostatní skupiny v celkovém pohledu sice vykázaly zisk, avšak zdaleka jej nebylo docíleno ve všech zdravotnických zařízeních; ve velké jejich části bylo vyrovnání výše výnosů v poměru k nákladům docíleno pouze zvýšenými dotacemi od zřizovatelů zařízení.

Velká část dotací vyplacených v roce 2003 byly určena na oddlužení nemocnic, které přešly pod správu krajského úřadu. Zvýšením provozních dotací nemocnicím v kraji celkem přibližně o 429 mil. Kč proti roku 2002 (v roce 2003 představovaly téměř čtyřnásobek provozních dotací z roku 2002) bylo sice docíleno za rok 2003 jejich kladného hospodářského výsledku ve výši 45,6 mil. Kč, avšak ve srovnání s předchozím rokem (ztráta téměř 280 mil. Kč) byl celkový výsledek nemocnic v roce 2003 de facto horší. Jejich celkové náklady se proti roku 2002 zvýšily o 118,4 mil. Kč a celkové výnosy bez provozních dotací vzrostly jen o 14,4 mil. Kč, takže jejich hospodářský výsledek po snížení o provozní dotace za rok 2002 i za rok 2003 se v roce 2003 proti roku 2002 zhoršil o 104 mil. Kč.

Zbývající 3 skupiny sledovaných vybraných zdravotnických zařízení v kraji (léčebny pro dlouhodobě nemocné, odborné léčebné ústavy a lázeňské léčebny) ukončily rok 2003, stejně jako rok 2002, hrubým ziskem a proti roku 2002 se nezměnilo ani jejich pořadí z hlediska nákladové rentability. Přesto byl vývoj nákladů a výnosů v roce 2003 v porovnání s předchozím rokem v jednotlivých skupinách těchto zařízení odlišný.

Nejpříznivějšího hospodářského výsledku dosáhla stejně jako v roce 2002 skupina lázeňských léčeben, jejichž náklady se proti předchozímu roku snížily o 1 %, výnosy vzrostly o 3,3 % a jimi dosažený hrubý zisk se tím zvýšil přibližně o 10,7 mil. Kč (o 30 %) proti roku 2002. Výnosy dosažené lázeňskými léčebnami v přepočtu na 100 Kč nákladů se proti roku 2002 zvýšily o 5 Kč.

Vyššího hrubého zisku (o 4,7 mil. Kč, tj. o 76 % proti roku 2002) dosáhly také léčebny pro dlouhodobě nemocné, přestože jejich celkové náklady v roce 2003 proti roku 2002 vzrostly o 3,8 mil. Kč (o 2,4 %). Růst jejich výnosů a příjmů byl však rychlejší (zvýšily se proti roku 2002 o 8,5 mil. Kč, tj. o 5,1 %), což se projevilo kromě jiného také zvýšením jejich výnosů a příjmů v přepočtu na 100 Kč nákladů o 2,80 Kč proti roku 2002.

Nižší hrubý zisk (o 5,7 mil. Kč, tj. o více než jednu třetinu proti roku 2002) zaznamenala v roce 2003 skupina odborných léčebných ústavů, když jejich celkové náklady byly v porovnání s rokem 2002 vyšší téměř o 5 % a jejich výnosy a příjmy jen o 3,7 %. Výnosy odborných léčebných ústavů přepočtené na 100 Kč vynaložených nákladů se v důsledku toho snížily ze 102,83 Kč v roce 2002 na 101,66 Kč v roce 2003.

1.1 Struktura nákladů vybraných zdravotnických zařízení

Ve všech skupinách vybraných zdravotnických zařízení zahrnutých do této informace jsou největší nákladovou položkou osobní náklady, které v roce 2003 tvořily přibližně 52 % vynaložených nákladů. Tato nákladová položka roste nejrychleji a v porovnání s rokem 2002 se zvýšil podíl osobních nákladů na celkových nákladech ve všech skupinách zdravotnických zařízení v kraji, nejvíce v léčebnách pro dlouhodobě nemocné (o 5,1 procentního bodu) a v odborných léčebných ústavech (o 3,2 procentního bodu), nejméně pak v zařízení záchranné služby (o 0,8 procentního bodu). V nemocnicích se v roce 2003 zvýšil proti roku 2002 podíl osobních nákladů na celkových nákladech o 1,5 procentního bodu.

Pokles podílu materiálových nákladů v roce 2003 se projevil ve všech skupinách zdravotnických zařízení poklesem podílu nákladů na léčiva a poklesem podílu ostatních (blíže nespecifikovaných) nákladů. Snížil se také podíl odpisů zdravotnických zařízení v kraji (kromě lázeňských léčeben) na jejich celkových nákladech. V některých skupinách zdravotnických zařízení se však zvýšil podíl nákladů na služby (v lázeňských léčebnách a v záchranné službě) a podíl nákladů na spotřebu energie (v lázeňských léčebnách a v odborných léčebných ústavech).

Struktura nákladů vybraných zdravotnických zařízení v kraji v roce 2003 (v %)

Druh zařízení	Druh nákladu								
	léčiva	zdravotní prostř.	krev a krevní výrobky	potravin pro pacienty	spotřeba energie	služby	osobní náklady	odpisy	ostatní náklady
Nemocnice	6,3	10,5	1,5	1,7	3,5	7,7	51,1	4,7	13,1
Léčebny pro dlouhodobě nemocné	4,7	2,7	0,0	5,3	2,6	12,1	61,0	2,1	9,5
Odborné léčebné ústavy	4,3	7,0	0,5	4,8	5,4	8,7	55,8	3,8	9,8
Lázeňské léčebny	0,3	0,3	0,0	10,7	10,1	18,4	42,1	2,5	15,4
Územní střed. záchr. služby Středoč. kraje	0,8	1,0	0,0	0,0	1,4	16,7	66,1	6,2	7,8

1.2 Struktura výnosů a příjmů vybraných zdravotnických zařízení

Zatímco nejdůležitějším zdrojem výnosů nemocnic, léčeben pro dlouhodobě nemocné a odborných léčebných ústavů jsou tržby od zdravotních pojišťoven, pro hospodaření Územního střediska záchranné služby Středočeského kraje mají, vzhledem k charakteru jeho činnosti, prvořadý význam provozní dotace. Pro lázeňské léčebny jsou kromě tržeb od zdravotních pojišťoven významným zdrojem příjmů také tržby mimo zdravotní pojišťovny, především úhrady od samoplátců (od pacientů platících poskytnuté zdravotní výkony a služby nehrazené, případně jen zčásti hrazené zdravotními pojišťovnami):

Struktura výnosů a příjmů vybraných zdravotnických zařízení v kraji (v %)

Druh zařízení	Druh výnosu nebo příjmu			
	tržby od ZP	tržby mimo ZP	provozní dotace	ostatní výnosy a příjmy
Nemocnice	78,4	1,8	9,0	10,8
Léčebny pro dlouhodobě nemocné	88,5	2,3	7,2	1,9
Odborné léčebné ústavy	87,0	4,2	0,9	7,9
Lázeňské léčebny	63,5	23,6	0,0	12,9
Územní střed. záchr. služby Středoč. kraje	32,2	0,9	66,1	0,7

Jak již bylo řečeno, v roce 2003 bylo financování nemocnic a záchranné služby výrazně posíleno provozními dotacemi. V důsledku toho se změnila struktura výnosů v jejich prospěch.

V nemocnicích se objem tržeb od zdravotních pojišťoven v roce 2003 proti roku 2002 sice mírně zvýšil (o 47,4 mil. Kč, tj. o 1,1 %), avšak tržby mimo ZP se výrazně snížily (o 33,4 mil. Kč, tj. o jednu čtvrtinu), takže objem tržeb nemocnic v kraji se zvýšil jen nepatrně (o 14 mil. Kč, resp. o 0,3 %). V odborných léčebných ústavech a v léčebnách pro dlouhodobě nemocné se podíl tržeb na jejich celkových výnosech nepatrně zvýšil (o 0,4 procentního bodu v odborných léčebných ústavech, resp. o 0,1 bodu v léčebnách pro dlouhodobě nemocné).

V lázeňských léčebnách, které všechny hospodaří bez provozních dotací, se zvýšil v roce 2003 podíl tržeb od zdravotních pojišťoven o 2,2 procentního bodu a snížil se jak podíl tržeb mimo ZP (o necelý 1 bod), tak podíl ostatních výnosů (o 1,4 procentního bodu) v porovnání s rokem 2002.

2. Ekonomické výsledky nemocnic v roce 2003

V roce 2003 se proti roku 2002 rozsah poskytované lůžkové péče v nemocnicích se sídlem ve Středočeském kraji výrazně nezměnil, ke změně však došlo ve struktuře podle zřizovatele. Ke dni 31.10.2003 ukončily činnost 2 nemocnice řízené krajským úřadem a od 1.11.2003 zahájila provoz akciová společnost, poskytující zdravotní péči v rozsahu zrušených nemocnic.

Uvedené změně bylo třeba přizpůsobit i rozdělení nemocnic podle zřizovatele v následujícím hodnocení. Vzhledem k měsíční periodicitě předkládaných výkazů bylo možné hospodářské výsledky dvou zrušených nemocnic zařadit do skupiny nemocnic řízených krajským úřadem a kvantifikaci hospodaření nové nemocnice již do skupiny nemocnic soukromých. Přesto tato změna ovlivňuje pohled na ekonomické výsledky uvedených skupin nemocnic ve srovnání s předchozím rokem a při analýze je třeba na tuto skutečnost brát zřetel.

Již několikrát bylo v této informaci zdůrazněno, že ekonomické výsledky nemocnic v roce 2003 byly velmi výrazně ovlivněny provozními dotacemi, jejichž objem byl v porovnání s rokem 2002 téměř čtyřnásobně vyšší. Byly poskytnuty všem krajským nemocnicím, na které připadlo více než 91 % objemu nemocnicím rozdělených provozních dotací, dvěma třetinám obecních a městských nemocnic (8,5 % z celkového objemu dotací) a zbývajících 0,3 % bylo rozděleno dvěma soukromým nemocnicím:

Rok 2003 (údaje v tis. Kč):

Nemocnice	Počet	Náklady	Výnosy		Hospodářský výsledek	Výnosy v Kč na 100 Kč nákladů	Počet nemocnic s kladným hospodářským výsledkem
			celkem	v tom: provozní dotace			
Krajské	13	4 404 352	4 442 418	524 388	38 066	100,86	5
Obecní a městské	6	745 982	732 814	48 808	-13 168	98,23	1
Soukromé	7	483 358	504 055	1 515	20 697	104,28	6
Celkem	26	5 633 692	5 679 287	574 711	45 595	100,81	12

Objektivnější pohled na dosažené ekonomické výsledky nemocnic Středočeského kraje v roce 2003 a na jejich porovnání s rokem 2002 poskytne vzhledem k výraznému zvýšení provozních dotací porovnání nákladů a výnosů nemocnic bez provozních dotací, tj. porovnání vývoje celkových nákladů nemocnic s vývojem jejich tržeb, především tržeb od zdravotních pojišťoven, které jsou nejdůležitějším zdrojem výnosů nemocnic. Bez zahrnutí finančních injekcí, které byly ve formě provozních dotací poskytnuty nemocnicím v kraji v letech 2002 a 2003 k odstranění finanční nerovnováhy v hospodaření do jejich výnosů, by nemocnice byly výrazně ztrátové, přičemž ztráta by se ještě v roce 2003 proti předchozímu roku prohloubila. Eliminujeme-li vliv dotací na celkový hospodářský výsledek, dosáhly by nemocnice v roce 2003 celkovou ztrátu 529 mil. Kč, což by ve srovnání s rokem 2002 bylo o 104 mil. Kč více. Ztrátové hospodaření se týká především skupiny krajských a skupiny obecních a městských nemocnic, neboť soukromé nemocnice vykazují ve svém celku trvale zisk, a to i bez započtení dotací, poskytnutých v roce 2002 jedné a v roce 2003 dvěma soukromým nemocnicím.

Jak bylo uvedeno při hodnocení struktury výnosů a příjmů vybraných zdravotnických zařízení v kraji v předchozí kapitole této informace, tržby nemocnic od zdravotních pojišťoven se sice mírně zvýšily, avšak dost výrazně poklesly jejich tržby mimo ZP, takže v konečném důsledku se objem tržeb nemocnic zvýšil v roce 2003 proti roku 2002 jen nepatrně (o 14 mil. Kč, tj. o 0,3 %). Výrazný nárůst tržeb od zdravotních pojišťoven zaznamenaly soukromé nemocnice (zvýšení o 40 %, tj. přibližně o 130 mil. Kč), zvýšily se rovněž tržby od zdravotních pojišťoven ve skupině obecních a městských nemocnic (oncelých 46 mil. Kč, tj. o 6,7 %). Naproti tomu tržby nemocnic, jejichž zřizovatelem je krajský úřad, od zdravotních pojišťoven se v roce 2003 snížily přibližně o 128 mil. Kč a tím zhoršily ekonomické výsledky krajských nemocnic proti roku 2002.

3. Vývoj pohledávek a závazků nemocnic v roce 2003

Saldo pohledávek a závazků nemocnic v kraji se v roce 2003 v porovnání s rokem 2002 snížilo, ne však vlivem příznivého vývoje obou ukazatelů. V důsledku převodu finančních prostředků do hospodaření nemocnic ve 2. pololetí 2003 jako součásti opatření k oddlužení nemocnic a odstranění finanční nerovnováhy v systému zdravotnictví došlo sice k výraznému snížení závazků nemocnic, ale zároveň se zvýšily jejich pohledávky, a to především vůči zdravotním pojišťovnám.

Po dramatickém zvýšení rozdílu mezi závazky a pohledávkami nemocnic z 86,5 mil. Kč na 302 mil. Kč v roce 2002 došlo v průběhu roku 2003 k jeho výraznému snížení na necelých 123 mil. Kč, když ještě v polovině roku byl rozdíl mezi závazky a pohledávkami nemocnic v kraji 407 mil. Kč. Ještě dramatictější zvraty se v průběhu let 2002 a 2003 odehrály v saldu neuhrazených pohledávek a závazků s proslou splatností, když rozdíl mezi nimi se v roce 2002 výrazně zvýšil ze 188 mil. Kč na téměř 342 mil. Kč a v roce 2003 se ještě výrazněji snížil, když na konci roku neuhrazené závazky nemocnic s proslou lhůtou splatnosti byly jen o necelých 151 mil. Kč vyšší než jejich neuhrazené pohledávky po lhůtě splatnosti. Dramatické snížení salda pohledávek a závazků nemocnic s proslou lhůtou jejich splatnosti proběhlo ve druhém pololetí roku 2003, když rozdíl téměř 458 mil. Kč k 30.6.2003 se snížil do konce roku o téměř 307 mil. Kč.

3.1 Vývoj pohledávek nemocnic v roce 2003

Pohledávky nemocnic ve Středočeském kraji vzrostly v průběhu roku 2003 přibližně o 100 mil. Kč, z toho pohledávky po lhůtě splatnosti se zvýšily o 61 mil. Kč. Jejich růst byl stejně jako v roce 2002 rychlejší než růst celkového objemu pohledávek a na konci roku 2003 jejich podíl již překročil třetinu z celkového objemu pohledávek nemocnic v kraji:

Pohledávky nemocnic z obchodního styku	Nemocnice celkem			Indexy		
	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003	2002/2001	2003/2002	
Pohledávky celkem (v tis. Kč)	407 698	448 124	548 406	109,9	122,4	
z toho po lhůtě splatnosti	v tis. Kč	93 570	143 217	204 234	153,1	142,6
	v %	23,0	32,0	37,2	139,1	116,2

Hlavními „obchodními“ partnery nemocnic jsou zdravotní pojišťovny, které se podílely v roce 2003 přibližně třemi čtvrtinami na objemu neuhrazených pohledávek nemocnic s proslou lhůtou splatnosti a proti předchozímu roku se jejich podíl zvýšil přibližně o 4 %. Podíl ostatních dlužníků se naopak v porovnání s předchozím rokem snížil cca o 3 % (z 27 % v roce 2002 na 24 % v roce 2003). Zbytek tvořily nesplacené pohledávky od zaniklých pojišťoven starší než 360 dnů, jejichž podíl se proti roku 2002 nepatrně snížil.

V roce 2003 se proti stavu na konci roku 2002 zvýšily objemy pohledávek ve všech časových obdobích, která uplynula po lhůtě jejich splatnosti. Podíl neuhrazených pohledávek v jednotlivých časových obdobích po lhůtě splatnosti se vyvíjel následovně:

Pohledávky nemocnic z obchodního styku	K 31.12.2002		Index 2002/2001	K 31.12.2003		Index 2003/2002
	tis. Kč	podíl v %		tis. Kč	podíl v %	
Celkem po lhůtě splatnosti:	143 217	100,0	153,1	204 234	100,0	142,6
do 30 dnů	112 731	78,7	206,3	143 024	70,0	126,9
31 – 90 dnů	9 064	6,3	97,2	31 041	15,2	342,5
91 – 180 dnů	3 516	2,5	104,8	4 410	2,2	125,4
181 – 360 dnů	2 704	1,9	82,8	6 223	3,0	230,1
nad 360 dnů	15 202	10,6	66,2	19 536	9,6	128,5

Objem neuhrazených pohledávek po lhůtě jejich splatnosti vzrostl ve všech skupinách nemocnic a projevil se zvýšením podílu pohledávek po lhůtě splatnosti na celkovém objemu pohledávek nemocnic v kraji o více než 5 procentních bodů proti roku 2002. Výrazně se zvýšil podíl pohledávek po lhůtě splatnosti ve skupině soukromých nemocnic, byl však ovlivněn již zmíněným vznikem akciové společnosti, která k 1.11.2003 převzala zdravotní péči od dvou nemocničních zařízení řízených krajským úřadem. Ve skupině obecních a městských nemocnic, která byla v roce 2003 jedinou skupinou bez organizačních změn, se po prudkém zvýšení objemu pohledávek po lhůtě splatnosti v roce 2002 jejich růst v roce 2003 zmírnil; to se příznivě projevilo v poklesu jejich podílu na celkovém objemu pohledávek obecních a městských nemocnic, jakož i ve snížení podílu této skupiny nemocnic na úhrnu pohledávek po lhůtě splatnosti za nemocnice v kraji celkem. Přesto obecní a městské nemocnice vykazují nadále nejvyšší podíl neuhrazených pohledávek po lhůtě splatnosti na celkovém objemu pohledávek ze všech tří porovnávaných skupin nemocničních zařízení v kraji:

Nemocnice	Podíl pohledávek s prošlou lhůtou splatnosti na celkovém objemu pohledávek v %			Struktura pohledávek po lhůtě splatnosti		
	k 31.12. 2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003
Krajské	16,6	26,4	29,7	54,5	64,0	55,3
Obecní a městské	40,4	57,8	56,9	33,0	28,5	23,5
Soukromé	47,6	35,2	51,6	12,5	7,5	21,2
Celkem	23,0	32,0	37,2	100,0	100,0	100,0

3.2 Vývoj závazků nemocnic v roce 2003

Přidáním finančních prostředků do hospodaření nemocnic formou provozních dotací bylo ve 2. pololetí 2003 dosaženo výrazného zlepšení úhrady závazků nemocnic, především závazků s prošlou lhůtou splatnosti.

Vývoj závazků nemocnic v roce 2003 byl v jeho pololetích protichůdný. Do konce 1. pololetí 2003 se závazky nemocnic z obchodního styku zvýšily oproti stavu na konci roku 2002 o 154 mil. Kč (přibližně o 20 %), v tom závazky s prošlou lhůtou splatnosti o 132,5 mil. Kč, tj. o 27 %. Ve druhém pololetí 2003 se celkový objem závazků nemocnic v kraji snížil o 233 mil. Kč (o 26 %); závazky s prošlou lhůtou splatnosti se snížily až o 262 mil. Kč, tj. o 57,5 % a jejich podíl na celkovém objemu závazků nemocnic v kraji byl na konci roku 2003 dokonce nižší než na konci roku 2001:

Závazky nemocnic z obchodního styku	Nemocnice celkem			Indexy	
	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003	2002/2001	2003/2002
Závazky celkem (v tis. Kč)	494 221	750 084	671 063	151,8	89,5
z toho po lhůtě splatnosti	v tis. Kč	281 606	484 842	172,2	73,3
	v %	57,0	64,6	113,3	81,9

Rozložení závazků nemocnic po lhůtě splatnosti se zlepšilo také z hlediska časových období zpoždění jejich úhrady. V porovnání se stavem k 31.12.2002 došlo ke snížení objemu závazků s prošlou lhůtou splatnosti ve všech časových obdobích, příznivé je především snížení podílu závazků nemocnic s prošlou lhůtou splatnosti v časových obdobích nad 180 a nad 360 dnů:

Závazky nemocnic z obchodního styku	K 31.12.2002		Index 2002/2001	K 31.12.2003		Index 2003/2002
	tis. Kč	podíl v %		tis. Kč	podíl v %	
Celkem po lhůtě splatnosti:	484 842	100,0	172,2	355 203	100,0	73,3
do 30 dnů	125 506	25,9	128,9	122 513	34,5	97,6
31 – 90 dnů	163 872	33,8	194,7	96 806	27,3	59,1
91 – 180 dnů	90 765	18,7	178,9	76 190	21,4	83,9
181 – 360 dnů	73 630	15,2	206,3	50 167	14,1	68,1
nad 360 dnů	31 069	6,4	228,5	9 527	2,7	30,7

Z celkového objemu provozních dotací více než 91 % směřovalo do nemocnic řízených krajským úřadem. Projevilo se to snížením objemu závazků s prošlou lhůtou splatnosti těchto nemocnic přibližně o 144 mil. Kč (cca o 36 %) na konci roku 2003 v porovnání se stavem k 31.12.2002. Podíl neuhrazených závazků po lhůtě splatnosti na celkovém objemu závazků krajských nemocnic se k 31.12.2003 snížil přibližně na polovinu proti více než 63 % na konci roku 2002, resp. více než 55 % na konci roku 2001. Přibližně o 10 % se na konci roku 2003 snížil také podíl neuhrazených závazků krajských nemocnic s prošlou lhůtou splatnosti na celkovém objemu závazků nemocnic po lhůtě splatnosti v kraji:

Nemocnice	Podíl závazků s prošlou lhůtou na celkovém objemu závazků v %			Struktura závazků po lhůtě splatnosti		
	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003
Krajské	55,4	63,3	50,1	80,1	83,0	72,7
Obecní a městské	69,9	79,1	79,8	17,0	13,6	19,5
Soukromé	44,5	53,6	40,1	2,9	3,4	7,8
Celkem	57,0	64,6	52,9	100,0	100,0	100,0

4. Nesplacené úvěry a leasing

Nesplacené bankovní a jiné úvěry a leasingové splátky zvyšují závazky nemocnic, v porovnání s jejich celkovými závazky však jejich podíl není významný. Ke dni 31.12.2003 se podílely na celkových závazcích nemocnic necelými 7 %, zbytek tvořily závazky nemocnic z obchodního styku. V jednotlivých skupinách nemocnic je však podíl závazků z nesplacených úvěrů a leasingu na celkovém objemu jejich závazků odlišný:

Celkem	Závazky z obchodního styku		Nesplacené úvěry		Nesplacený leasing	
	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %	tis. Kč	podíl v %
Krajské	514 839	99,8	0	0,0	1 031	0,2
Obecní a městské	86 856	91,9	6 565	6,9	1 126	1,2
Soukromé	69 368	63,9	26 923	24,8	12 200	11,2
Celkem	671 063	93,3	33 488	4,7	14 357	2,0

V zásadě možno říct, že pro nemocnice řízené krajskými úřady jsou splátky úvěrů a leasingu z hlediska objemu jejich závazků zanedbatelné (ke dni 31.12.2003 splácela leasing pouze jedna krajská nemocnice a všechny bankovní a jiné úvěry nemocnice řízené krajským úřadem splatily do konce roku 2003). Ani pro obecní a městské nemocnice není objem nesplacených úvěrů a leasingové splátky příliš významný, avšak pro většinu soukromých nemocnic v kraji představovaly poskytnuté bankovní a jiné úvěry spolu s leasingem důležitý zdroj financování jejich činnosti.

Celkový objem nesplacených úvěrů a leasingu nemocnic v kraji se v průběhu roku 2003 snížil o 10,8 % (přibližně o 6 mil. Kč) proti konci roku 2002; výraznější byl pokles objemu nesplaceného leasingu, který se snížil přibližně o čtvrtinu (o 4,6 mil. Kč), nesplacené úvěry nemocnic se snížily o 2,8 mil. Kč (o 7,6 %).

5. Závěr

Rozborem hospodaření vybraných druhů zařízení v kraji v roce 2003 a jeho porovnáním s rokem 2002 bylo zjištěno:

- Kromě Územního střediska záchranné služby Středočeského kraje bylo ve všech skupinách vybraných zdravotnických zařízení, zahrnutých do této informace, dosaženo v roce 2003 kladného hospodářského výsledku. Ve skupině nemocnic však bylo kladného hospodářského výsledku dosaženo zvýšením provozních dotací téměř na čtyřnásobek v porovnání s rokem 2002.
- Eliminování vlivu dotací na hospodářské výsledky nemocnic v letech 2002 a 2003 ukázalo, že jejich hospodaření se proti roku 2002 zhoršilo. Jejich hospodářská ztráta se prohloubila, když v roce 2003 činila 529 mil. Kč proti 425 mil. Kč v roce 2002.
- Ztrátové hospodaření se týká především skupiny krajských a skupiny obecních a městských nemocnic, neboť soukromé nemocnice vykazují ve svém celku trvale zisk, a to i bez započtení dotací, poskytnutých v roce 2002 jedné a v roce 2003 dvěma ze 7 soukromých nemocnic. Po eliminování vlivu dotací se ztráta nemocnic řízených krajským úřadem v roce 2003 v porovnání s předchozím rokem zvýšila o 104 mil. Kč, ztráta obecních a městských nemocnic vzrostla o 4,3 mil. Kč a o stejnou částku se zvýšil hrubý zisk skupiny soukromých nemocnic v kraji.
- Přidáním finančních prostředků do hospodaření nemocnic formou provozních dotací bylo ve 2. pololetí roku 2003 dosaženo výrazného zlepšení úhrady jejich závazků s prošlou lhůtou splatnosti, jejichž celkový objem se snížil přibližně o 144 mil. Kč (cca o 36 %) na konci roku 2003 v porovnání se stavem k 31.12.2002. Nepříznivě se však vyvíjely pohledávky nemocnic s prošlou lhůtou splatnosti, jejichž objem se na konci roku 2003 zvýšil proti stavu na konci roku 2002 o 61 mil. Kč (přibližně o 43 %).

Vypracoval: Ing. Ľubomír Vrábel

ÚZIS ČR, Středočeský krajský odbor

adresa: Seydlerova 2451, 158 00 Praha 5

tel: 251 627 408, e-mail: vrabel@uzis.cz; <http://www.uzis.cz>